



NORGES HØYESTERETT

Den 31. januar 2019 avsa Høyesterett bestående av dommerne Matningsdal, Møse, Normann og Ringnes og kst. dommer Lindsetmo dom i

HR-2019-178-A, (sak nr. 18-163837SIV-HRET), sivil sak, anke over dom:

Transocean Offshore (North Sea) Ltd (advokat Pål Tangen – til prøve)
(Rettslig medhjelper:
advokat Viggo Bondi)

mot

John Håkon Larsen (advokat Bent Endresen)

Industri Energi (partshjelper) (advokat Eyvind Mossige)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Normann**: Saken gjelder omfanget av arbeidsgivers lønnsplikt i arbeidsgiverperioden ved permittering, jf. lov 6. mai 1988 om lønnsplikt ved permittering §§ 3 og 4.
- (2) John Håkon Larsen er ansatt i Transocean Offshore (North Sea) Ltd. – heretter Transocean eller selskapet. Transocean har flere flyttbare borerigger på norsk sokkel. Selskapet permitterte ved tre anledninger i 2015 og 2016 i alt 340 ansatte på riggene Transocean Barents og Transocean Arctic. Riggene var i disse periodene i opplag i påvente av nye kontrakter. Selskapet har også sagt opp cirka 800 ansatte de siste par årene.
- (3) Larsen, som arbeidet på Transocean Arctic i en to-fire turnus, ble første gang permittert fra 28. mars 2016. Partene er enige om lovligheten av permitteringen. Tvisten gjelder beregningen av permitteringslønn i arbeidsgiverperioden på ti dager, jf. permitteringslønsloven § 4, jf. § 3. Transocean har begrenset lønnen til 6 G – grunnbeløpet i folketrygden, mens Larsen mener han har krav på full lønn. Partene er for øvrig enige om at differansen er på 8 660 kroner.

- (4) Larsen er medlem av Sammenslutningen av Fagorganiserte i Energisektoren – SAFE. Transocean er tilsluttet Norges Rederiforbund. Selskapets forståelse av hvordan permitteringslønnen skal beregnes, svarer til Rederiforbundets forståelse. Lønnsberegningen angår et stort antall arbeidstakere og er også aktuell i flere andre selskaper. En rekke saker er stilt i bero i påvente av en avgjørelse av Larsens sak, som Rederiforbundet og SAFE er blitt enige om å prøve som en såkalt pilotsak.
- (5) Larsen reiste ved stevning 24. mai 2017 søksmål ved Stavanger tingrett med krav om at Transocean skulle betale ham det omstridte beløpet.
- (6) Stavanger tingrett avsa 29. november 2017 dom med slik domsslutning:
- "1. Transocean Offshore (North Sea) Ltd NUF skal betale kroner 8 660 – åttetusensekshundreogseksti – til John Håkon Larsen innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av dommen.**
- 2. Transocean Offshore (North Sea) Ltd NUF skal betale kroner 80 000 – åttitusen – til John Håkon Larsen innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av dommen."**
- (7) Transocean anket til Gulating lagmannsrett som 2. juli 2018 avsa dom med slik domsslutning:
- "1 Anken forkastes.**
- 2 Innen 2 - to - uker fra dommens forkynnelser betaler Transocean Offshore Ltd. til John Håkon Larsen sakskostnader med kr 80.000 - åttitusen kroner - for tingretten og kr 56.000 - femtisekstusen kroner - for lagmannsretten."**
- (8) Transocean har anket til Høyesterett. Anken gjelder rettsanvendelsen. Industri Energi har opptrådt som partshjelper for Høyesterett til fordel for ankemotparten.
- (9) Den ankende part – *Transocean Offshore (North Sea) Ltd.* – har i hovedsak anført:
- (10) Lagmannsretten har lagt for liten vekt på lovens ordlyd. Det gjelder en beløpsgrense på 6 G, jf. permitteringslønsloven § 4. Dette følger direkte av ordlyden, som fastsetter at beregningsgrunnlaget er det samme som for sykepenge etter folketrygdloven §§ 8-28 til 8-30. Folketrygdloven § 8-28 første ledd viser videre til § 8-10, som begrenser sykepengegrunnlaget til 6 G.
- (11) Begrensningen til 6 G gjaldt også da permitteringsloven ble vedtatt i 1988. Dette fremgår av lovhistorikken. Formålet med henvisningen til daværende folketrygdlov § 3-4 første ledd bokstav a fremgår av forarbeidene. Lovgivers hensikt var å bygge på prinsippet om full lønnskompensasjon under sykefravær som allerede var kjent i arbeidslivet, herunder også 6 G-begrensningen.
- (12) Transocean Offshore (North Sea) Ltd. har nedlagt slik påstand:
- "1. Transocean Offshore (North Sea) Ltd. frifinnes.**
- 2. Ankende part tilkjennes saksomkostninger for tingrett, lagmannsrett og Høyesterett."**
- (13) Ankemotparten – *John Håkon Larsen* – og partshjelperen – *Industri Energi* – har i hovedsak anført:

- (14) Det fulgte klart av den historiske ordlyden i permitteringslønsloven § 4 at det ikke gjaldt en begrensning på 6 G. Bestemmelsen viste bare til folketrygdloven 1966 § 3-4 første ledd bokstav a, ikke til 6 G-begrensningen i § 3-4 fjerde ledd.
- (15) Gjeldende ordlyd viser til folketrygdloven §§ 8-28 til 8-30. Paragraf 8-28 viser igjen til § 8-10 hvor begrensningen fremkommer i andre ledd. Paragraf 8-10 angir imidlertid ikke et beregningsgrunnlag for lønnen, men fastsetter en øvre grense. Beregningsgrunnlaget følger av § 8-29 som § 8-28 viser til. Det må dessuten sondres mellom beregningsgrunnlaget og begrensningen i § 8-10 andre ledd som ikke gjelder for permitteringslønn. Denne tolkningen har støtte i lovforarbeidene og juridisk teori.
- (16) John Håkon Larsen har nedlagt slik påstand:
- "1. Anken forkastes.**
- 2. John Håkon Larsen tilkjennes saksomkostninger for Høyesterett."**
- (17) Industri Energi har nedlagt slik påstand:
- "Industri Energi tilkjennes saksomkostninger for Høyesterett."**
- (18) *Jeg er kommet til at anken ikke fører frem.*
- (19) Permittering er ved siden av oppsigelse det dominerende virkemiddelet i forbindelse med driftsinnskrenkninger og driftsstans. Den innebærer at arbeidstakeren midlertidig blir løst fra arbeidsplikten samtidig som arbeidsgiveren blir løst fra lønnsplikten etter utløpet av en periode som er nærmere angitt i permitteringslønsloven § 3. Arbeidsgiver plikter i denne perioden – arbeidsgiverperioden – å betale permitteringslønn. Etter utløpet av denne yter det offentlige dagpenger til arbeidstakeren etter folketrygdloven § 4-7.
- (20) Permittering innebærer i motsetning til oppsigelse ikke opphør av arbeidsavtalen, og en permittert arbeidstaker vil ha plikt til å gjenoppta arbeidet ved permitteringstidens utløp.
- (21) Arbeidsgivers permitteringsadgang er ikke lovregulert, men hovedavtalen mellom LO og NAF fikk bestemmelser om permittering allerede i 1954 som i stor grad har dannet mønster for reguleringen i andre tariffavtaler. I dag inneholder både hovedavtalen mellom LO og NHO og hovedavtalen mellom Norges Rederiforbund og SAFE bestemmelser om permittering.
- (22) I 2016 da permitteringen av Larsen fant sted, var arbeidsgiverperioden 10 dager, men den er med virkning fra 1. januar 2019 utvidet til 15 dager. Perioden har i takt med konjunktursvingningene vært gjenstand for hyppige lovendringer.
- (23) Permitteringslønsloven § 4 første ledd har slik ordlyd:
- "Beregningsgrunnlaget for permitteringslønn er det samme som beregningsgrunnlaget for sykepenger etter folketrygdloven §§ 8-28 til 8-30."**
- (24) I folketrygdloven § 8-28 første ledd heter det at "[s]ykepengegrunnlaget som nevnt i § 8-10 fastsettes i arbeidsgiverperioden etter en beregnet aktuell månedsinntekt, se § 8-29".

Det fremgår videre av folketrygdloven § 8-10 andre ledd at sykepengegrunnlaget per år ikke kan overstige seks ganger grunnbeløpet.

- (25) Spørsmålet er om henvisningen i permitteringslønsloven § 4 til folketrygdloven § 8-28 som på sin side viser til § 8-10, innebærer at begrensningen på 6 G også kommer til anvendelse ved beregningen av permitteringslønn.
- (26) Formuleringen i § 8-28 første ledd som jeg nettopp har gjengitt, kunne isolert sett synes å tilsa at grensen på 6 G også gjelder for arbeidsgivers plikt til å betale permitteringslønn. Oppdelingen i § 8-10, hvor første ledd definerer "sykepengegrunnlaget" som den inntekt "sykepengene skal regnes ut etter" og andre ledd som oppstiller et maksimumsbeløp for dekningen, tilsier etter mitt syn likevel at bestemmelsen i liten grad støtter en slik forståelse.
- (27) Fortsettelsen i § 8-28 første ledd "... fastsettes i arbeidsgiverperioden etter en beregnet aktuell månedsinntekt, se § 8-29" svekker dessuten et slikt tolkningsresultat. Jeg viser til at de nærmere bestemmelser om hvordan *sykepengegrunnlaget* skal beregnes, fremgår av § 8-29. Også dette tyder på at det må sondres mellom fastsettelsen av beregningsgrunnlaget og begrensningen i § 8-10 andre ledd, som setter et øvre tak på ytelsen.
- (28) I forarbeidene til nåværende lov er spørsmålet denne saken reiser, ikke omtalt, men det følger av Ot.prp. nr. 29 (1995–1996) side 222 at "[e]ndringen gjelder kun en justering av en henvisning til folketrygdloven".
- (29) Det er derfor et sentralt tolkningsspørsmål hvordan den opprinnelige permitteringslønsloven § 4 var å forstå. Første ledd hadde da loven ble vedtatt i 1988, slik ordlyd (min utheving):
- "Beregningsgrunnlaget for permitteringslønn er det samme som *beregningsgrunnlaget* for sykepenger etter lov 17 juni 1966 nr 12 om folketrygd § 3-4 bokstav a og § 3-14, med tilhørende forskrifter."**
- (30) Folketrygdloven § 3-4 første ledd bokstav a regulerte utelukkende innholdet av *grunnlaget* for beregning av sykepenger, men oppstilte ingen maksimumsbegrensning. Den fulgte av fjerde ledd som permitteringslønsloven § 4 ikke viste til.
- (31) I folketrygdloven 1966, slik den lød da permitteringslønsloven ble vedtatt i 1988, fremgikk det dessuten uttrykkelig av § 3-6 nr. 2 at 6 G-begrensningen også gjaldt for den enkelte arbeidsgivers plikt til å betale sykepenger i arbeidsgiverperioden. At det gjaldt en slik begrensning for sykepenger, var altså velkjent for lovgiver da permitteringslønsloven ble vedtatt. Når man da ikke finner en tilsvarende sontring i denne loven, taler dette for at begrensningen ikke gjaldt her, og at dette skyldtes et bevisst valg fra lovgivers side. I samme retning trekker formuleringen innledningsvis i permitteringslønsloven § 4 som taler om "beregninggrunnlaget", mens folketrygdloven § 3-6 i tillegg omtalte et "maksimumsgrunnlag".
- (32) Oppsummert tilsier allerede en analyse av lovteksten at 6 G-begrensningen ikke gjaldt ved beregning av permitteringslønn.
- (33) Spørsmålet er videre om forarbeidene gir støtte for en annen forståelse.

- (34) Som nevnt har arbeidsgivers adgang til å permittere fulgt av hovedavtalen mellom LO og NAF siden 1954. Det fremgår av permitteringslønnslovens forarbeider at antall permitteringer de siste 10-15 år hadde ligget svært høyt, jf. Ot.prp. nr. 11 (1987–1988) side 3, og at dette hadde ført til store belastninger på arbeidsledighetstrygden ved at lønnskostnader ble belastet den. Den sentrale bakgrunnen for lovutkastet var at lovgiver så det som urimelig at lønnskostnader knyttet til permittering i sin helhet skulle kunne bæres av arbeidsledighetstrygden. Departementet anså det også som uheldig at permitteringsadgangen svekket arbeidstakernes lønnsvern.
- (35) Arbeidervernhensyn – herunder lønnsvernet – er også fremhevet i drøftelsen av problemene knyttet til daværende permitteringsordning, jf. Ot.prp. nr. 11 (1987–1988) avsnitt 2.4.4. I drøftelsen av forholdet mellom retten til permitteringslønn og retten til dagpenger fremgår det at departementets forslag i korthet gikk ut på at det skulle lovfestes en plikt for arbeidsgiver til å betale *full lønn* de to første ukene av permitteringsperioden, og at arbeidstakernes økonomiske stilling generelt ville bli styrket, fordi dagpengene normalt utgjorde 60 prosent av vanlig lønn, jf. proposisjonen avsnitt 3.1.3 og 3.1.4.
- (36) I de særlige merknadene til § 4 heter det dessuten at "[r]eglene om beregning av permitteringslønn skal først og fremst sikre arbeidstakeren lønn og annet arbeidsvederlag i visse perioder *som om permitteringen ikke hadde funnet sted*" (min uthevelse).
- (37) Mitt syn er etter dette at utformingen av permitteringslønnsloven § 4 sammenholdt med bestemmelsen i folketrygdloven 1966 § 3-6 nr. 2 isolert sett taler for at arbeidsgivers plikter i de to situasjonene er forskjellige, og at dette beror på et bevisst lovgivervalg. Dette har ytterligere støtte i formålet med å innføre en plikt for arbeidsgiver til å betale permitteringslønn og i enkeltuttalelser i forarbeidene. En risikobetraktning kan også tilsi at det kan være grunn til å sondre mellom arbeidsgivers plikter ved permittering og ved arbeidstakers sykdom.
- (38) At det ikke gjelder en begrensning på 6 G ved beregning av permitteringslønn etter permitteringslønnsloven § 4, støttes i tillegg av etterarbeider til loven, jf. Ot.prp. nr. 67 (1989–1990) avsnitt 4.2.2 og NOU 1993: 19 Erfaringene med lov om lønnsplikt under permittering side 11. Også Jakhelln la i sin kommentar i Karnov 1994 til grunn at begrensningen på 6 G ikke gjaldt ved permitteringslønn, jf. note 17.
- (39) De sistnevnte kildene har en viss interesse i forhold til arbeidet med ny folketrygdlov i 1996, fordi de viser at oppfatningen om at det ikke gjaldt en grense etter permitteringslønnsloven § 4, må ha vært kjent for lovgiver. Når man da valgte ikke å gå nærmere inn på dette, men nøyde seg med å uttale at man bare tok sikte på en "justering" og dermed ikke noen realitetsendring, må den tidligere rettstilstanden fra 1988 anses videreført ved lovendringen i 1996, jf. Ot.prp. nr. 29 (1995–1996) del IX om avsluttende bestemmelser.
- (40) Jeg tilføyer at det jeg er kommet til på grunnlag av lovens ordlyd og forarbeidene for øvrig synes å være i samsvar med en samstemt juridisk teori uten at dette har betydning for mitt standpunkt.
- (41) Anken må etter dette forkastes.
- (42) Ankemotparten har fått medhold og har krevd dekket sakskostnader. Kravet for tingretten var 80 000 kroner, for lagmannsretten 56 000 kroner og for Høyesterett

350 000 kroner – til sammen 486 000 kroner. I tillegg kommer faktiske omkostninger forbundet med forhandlingene i Høyesterett med 16 573 kroner. Sakskostnadene for tingrett, lagmannsrett og Høyesterett utgjør etter dette totalt 502 573 kroner. Industri Energi har opptrådt som partshjelper for Høyesterett og har krevd sakskostnader for denne instansen med 102 000 kroner. Kravene tas til følge, jf. tvisteloven § 20-2 første ledd.

(43) Jeg stemmer for denne

D O M :

1. Anken forkastes.
2. I sakskostnader for tingretten, lagmannsretten og Høyesterett betaler Transocean Offshore (North Sea) Ltd. til John Håkon Larsen 502 573 – femhundreogtusenfemhundreogsyttitre – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dom.
3. I sakskostnader for Høyesterett betaler Transocean Offshore (North Sea) Ltd. til Industri Energi 102 000 – etthundreogtusen – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dom.

(44) Kst. dommer **Lindsetmo:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.

(45) Dommer **Ringnes:** Likeså.

(46) Dommer **Møse:** Likeså.

(47) Dommer **Matningsdal:** Likeså.

(48) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

1. Anken forkastes.
2. I sakskostnader for tingretten, lagmannsretten og Høyesterett betaler Transocean Offshore (North Sea) Ltd. til John Håkon Larsen 502 573 – femhundreogtusenfemhundreogsyttitre – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dom.
3. I sakskostnader for Høyesterett betaler Transocean Offshore (North Sea) Ltd. til Industri Energi 102 000 – etthundreogtusen – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dom.

Dokumentet er i samsvar med originalen:
Elisabeth Rui Jørgensen